

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

LXVIII. An obligationem restituendi subeat Reus, negans crimen, de quo
fuit juridicè interrogatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

toto, sed in parte, ergo non peccat mortaliter peccato furti; non enim absolute Regem facit pauperem, sicut detrahens abienti coram uno non facit infamem. Itaque S. Thomas in dicto textu non vult negare malitiam mortalis peccati, quam sequenti articulo ex instituto probat de omni detractione famae in re gravi, sed vult contra factam sibi objectionem ostendere, quod quamvis uni soli aliquis de absente malum dicat, corrumpat famam ejus, non quidem in toto, sicut neque corrumpere, si duobus, vel tribus diceret, sed in parte, & quod proinde definitio detractionis huic famae corruptioni juxta dicta in corpore articuli conveniat, sicut definitio, & mortalis malitia furti convenit ablationi rei alienae, etiam si non sit ablatio omnium bonorum, sed partis.

301. Unde S. Thomas melius intellexerunt alij ejus discipuli, & Doctores, Dominicus Sorus lib. 5. de Just. q. 10. a. 2. concl. 4. Bannez. 2. 2. q. 73. a. 2. Joannes de La Cruz, cum pluribus alijs relatus à Diana 3. p. tr. 5. Resol. 33. Salonijs 2. 2. q. 73. a. 2. contr. 1. qui hanc suam, quam ex P. Haunoldo attuli, sententiam testatur esse communiorē inter Recentiores Thomistas, sicuti est etiam apud alios DD. & esse apertam doctrinam D. Thomae loco ab Alv. allegato, quod etiam Bannez. l. c. testatur.

302. Neque contra P. Haunoldum aliquid evincit Adversarius per hoc, quod, ut ipse inquit, contrariam sententiam ut probabilem, sustineant non pauci, (rectius dixisset: non nulli) & ipse P. Haunoldus lib. 2. Theol. Specul. n. 28. docuerit, licere sequi opinionem probabilem, relicta probabiliori, proinde indirecte admisit, quod directe prohibuit. Debuit enim Adversarius distinguere inter probabilitatem Speculativam, & practicam, quae distinctio apud Theologos decantata est; unde id, quod practice est probabilius, probabilitate extrinseca, speculative loquendo, aut intrinseca, & directa principia spectando, saepe ostendunt esse minus probabile, ut in posito casu ostendit P. Haunoldus. Et hanc contra existimatum morbum Sanissimam medicinam, seu distinctionis observationem, applicet Adversarius, quando ulterius dicit: [Idem morbus inficit alias plurimas Haunoldi assertiones, quantumvis apparenter saniores. Cur enim defatigavit se n. 334. ut probaret, non licere occultam compensationem cum sola probabilitate Juris? Nam etsi concedatur id esse probabilius, saltem minus probabiliter oppositum tenent Sanchez, & Lugo.] Illa quippe distinctione observata, & officio Theologi perpenso, quod non sufficiat allegare doctrinas aliorum Doctorum, & forsan ex aliquo etiam S. Doctore textus quosdam apparentes exscribere, sed quod oporteat etiam mentem, & verita-

tem doctrinae per principia intrinseca examinare, atque statuere, quid probabile, & quid probabilius videatur, facile perspiciet Adversarius, assertiones Saniores P. Haunoldi manere Saniores, si sana mente legantur, etiam si opposita doctrina etiam sit sana, & directe probabilis, imò licet etiam dictamen reflexum, quod in praxi liceat sequi sententiam verè probabilem relicta probabiliori, sit probabilius, atque certum.

303. Ceterum in allato exemplo, de occulta compensatione, vel ideo etiam Adversarius non ostendit, P. Haunoldum inutiliter laborasse, quia Thomas Sanchez expressè improbabilitatis notā afficit Opinionem Joannis Sanchez, asserentis, licitam esse occultam compensationem cum sola probabilitate Juris; pro cuius proinde improbabilitate ostendenda, & non tantum pro minus probabili reddenda, utiliter laboravit P. Haunoldus to. 1. de Justitia tr. 2. a. n. 334.

CONTROVERSIA LXVIII.

OBLIGATIO RESTITVENDI.

An istam subeat Reus, negans crimen, de quo fuit luridice interrogatus.

304. **C**ontra responsonem negativam P. Haunoldi to. 1. de Just. tr. 2. n. 556. docentis, quod si Reus neget delictum cum praedictio famae Accusatoris, tamen non teneatur eam restituere confitendo delictum, etiam quando Juridice interrogatur, impertinenter ab Adversario sunt adducti omnes textus Angelici Doctoris: licet enim S. D. 2. 2. q. 62. a. 4. dicat: *Quicumque damnificat aliquem, videtur ei auferre id, in quo ipsum damnificat. Et ideo homo tenetur ad restitutionem ejus, in quo aliquem damnificavit;* ibi tamen solum loquitur de damnificatione positiva, illata per actionem, ad quam non ponendam alter possit imponere obligationem ex justitia: in posito autem casu, ut recte inquit P. Haunoldus, Reus negando crimen, non est causa positiva infamationis accusatoris, aut testimonium, sed merè permissiva, non cooperando ad conservationem famae: imò, ut paulò post subiungit, illorum fama prorsus per accidens laeditur; quia per se loquendo homines potius judicant, reum negare crimen non praecise; ut verum in se, sed ut verum eā veritate, quae judicialiter ab Adversario probari possit, quod

exemplo Scholastico declarat ibidem P. Haunoldus. Sicenim, inquit, in publicis Scholasticis concertationibus nemo, ut ipse etiam S. Thomas 3. dist. 38. a. 5. ad 1. testatur, arguet mendacij defendentem, si fore (ut fieri solet) neget aliquam propositionem, quam in animo putat esse veram; nempe quia ex receptissimo usu vox illa; *Nego*, non habet nudam significationem animi negantis, sed istam: *Nego hoc esse verum tali, tamque patente Veritate, ut ab arguente possit efficaciter probari.*

305. Itaque antequam noster Adversarius ex S. Thoma ostenderet obligationem restitutionis, debuisset prius ostendisse, damnificationem famæ, Accusatori per accidens apud aliquos, malè fortè de ipso suspicantes, eventem, esse à Reo illatam per actionem positivè, per se, & contra Jus Accusatoris effectivam damni. Ad quod ostendendum non solum impertinenter, sed etiam contra seipsum Adversarius allegavit S. Thomam 2. 2. q. 69. a. 1. ad 3. dicentem. [Ille, qui mentitur in Iudicio, excusando, facit & contra dilectionem DEI, cuius est iudicium; & contra dilectionem proximi, tum ex parte Iudicis, cui debitum negat, tum ex parte accusatoris, qui puniatur, si in probatione deficiat.] Quibus Verbis S. D. solum damnum punitionis, à Reo nec positivè, nec contra obligationem Justitiæ, sed Charitatis illatum, agnoscit, neque aliquod debitum erga Accusatorem, sed duntaxat erga Iudicem prætendit.

306. Unde universim præter Obligationem Obedientiæ erga Iudicem, legitime interrogantem, (quam l. c. expressè excipit P. Haunoldus) rectè idem Autor dixit, Reum non obligari ulli mortalium ex Justitia ad confessionem criminis (sumendo Justitiam, prout specie differt ab obedientia, quam quidem S. D. etiam ad Justitiam commutativam tanquam propriam illius speciem reducit, 2. 2. q. 104. a. 2. ad 1. Et 2. dist. 44. q. 2. a. 1. ad 3.) Contra quam assertionem rursus innoxie oppositur Testimonium S. Thomæ in respons. ad 1. dicentis: [Quòd quando aliquis secundum ordinem Juris à Iudice interrogatur, non ipse se prodit, sed ab alio proditur, dum ei necessitas respondendi imponitur per eum, cui obedire tenetur.] His quippe Verbis neque vestigium obligationis ex Justitia, præsertim erga accusatorem, indicatur; sed contra objectum sibi S. Chrysostomi textum, inquit. *Non dico tibi, ut te prodas in publicum, neque apud alium accuses.* Angel. Doctor solummodo respondet, Obligationem obedientiæ erga Iudicem, legitime præcipientem, ac exigentem Confessionem criminis, non Adversarii doctrinæ S. Chrysostomi. Hanc ergo obligationem obedientiæ solam, à P. Haunoldo, ut dixi, exceptam, S. Thomas nominè

Justitiæ designat, quando in corpore articuli ait: [Dicendum, quòd quicumque facit contra debitum Justitiæ, mortaliter peccat. Pertinet autem ad debitum Justitiæ, quòd aliquis obediat suo Superiori in his, ad quæ Jus prælationis se extendit. Iudex autem, ut supra dictum est, superior est respectu ejus, qui iudicatur. Et ideo ex debito tenetur accusatus Iudici Veritatem exponere, quam ab eo secundum formam Juris exigit.]

307. Quòd verò ex hac obligatione (de qua, an illimitata sit, Contr. 71. dicitur) nullum oriatur Accusatori Jus ad Confessionem Rei, probatur nunc positivè contra Adversarium. Per hoc, quòd aliquis ex obedientia obligetur ad præstandam quandam actionem, ex cujus omissione cuidam tertio oritur grave damnum, non sequitur huic fieri injuriam, si actio nullo alio Jure sit illi debita; ergo sicut Reus non faceret injuriam, si cum infamia alterius extra Iudicium legitimum accusantis, vel innocentem in suspicionem tracti, negaret crimen, ita nec faciet injuriam, si neget in Iudicio legitimo; quia per hoc tantum subicitur Iudici, non autem accusatori. Confirmatur à pari. Reus posset ex carcere fugere sine injuria Custodis, etiam si Custodi gravissima poena & damnum oriretur: ergo etiam potest sine injuria Accusatoris, grave incurrentis damnum, negando crimen, mortem vel aliud grave supplicium effugere. Itaque Adv. non tantum Rei, sed etiam Accusatoris nullum agit Patronum.

CONTROVERSIA LXIX.

DOMINIVM ECCLESIASTICORVM.

An hoc se etiam extendat ad reditus superfluos.

308. VT pateat, à P. Haunoldo to. 1. de Just. tr. 4. n. 70. non perperam, ut Adversarius arguit, relatum esse Theologorum Antesignanum pro sententia affirmante, Beneficiarios habere Dominium quorumcunque proventuum ipsis superfluum; propria S. Doctoris verba ex locis à P. Haun. citatis exhibebam. nam 2. 2. q. 185. a. 7. sic inquit. [Si distincta sunt bona, quæ debent in usum Episcopi cedere, ab his, quæ sunt pauperibus, & Ministris, & cultui Ecclesiæ eroganda, & si aliquid sibi retinuerit Episcopus de his, quæ sunt pauperibus eroganda, vel etiam in usum Ministrorum, aut in cultum Divinum expendenda, non est dubium, quin contra si dem dispensationis agit, & mortaliter peccat. & ad Restitutionem tenetur. De his autem NB.